

De RI&E moet zichtbaar worden

Wie wordt er blij van de RI&E?

Wie is er trots op de fundering van zijn huis? Een blok beton onder de grond. Die laat je niet vol trots aan familie en vrienden zien. Is dat ook zo met de RI&E, het fundament van het arbobeleid? Veel RI&E's voelen inderdaad als een betonnen blok; door noeste arbeid samengesteld, vaak door vaklieden (arbodeskundigen, -coördinatoren, preventiemedewerkers) en vrijwel niemand die ernaar omkijkt. Laat staan blij van wordt. Maar het kan ook anders, een aanpak waarin iedereen toegevoegde waarde heeft.

tekst MARK FLEUREN ~
beeld SHUTTERSTOCK

DE RI&E IS DOOR professionals in beton gegoten. Vertrekpunt is 'de wettelijke verplichting'. Dit wordt vaak als argument naar voren geschoven om de werkgever in beweging te krijgen; 'omdat het nou eenmaal moet'. Vervolgens komt er een lijst van zaken die niet in orde zijn en waar de werkgever iets mee moet. Niet dat hij daar op zit te wachten. Er gebeurt dan ook meestal weinig. Dit tot frustratie van de arboprofessional die de RI&E heeft opgesteld. 'Heb ik het soms niet goed gedaan?', denkt hij. De arboprofessional wordt boos op het management, en van daaruit ontstaat een neerwaartse spiraal voor de sfeer.

Eigenaar

Gelukkig kan het ook heel anders. De RI&E moet zichtbaar worden, boven de grond! Wat is de bedoeling ook alweer van de RI&E? Een hulpmiddel om te bekijken hoe je de arbeidsomstandigheden veilig en gezond krijgt. Een checklist zodat je niets over het hoofd ziet. Van wie zijn die arbeidsomstandigheden? Van de mensen die er werken en van de leidinggevenden die verantwoordelijk zijn voor het

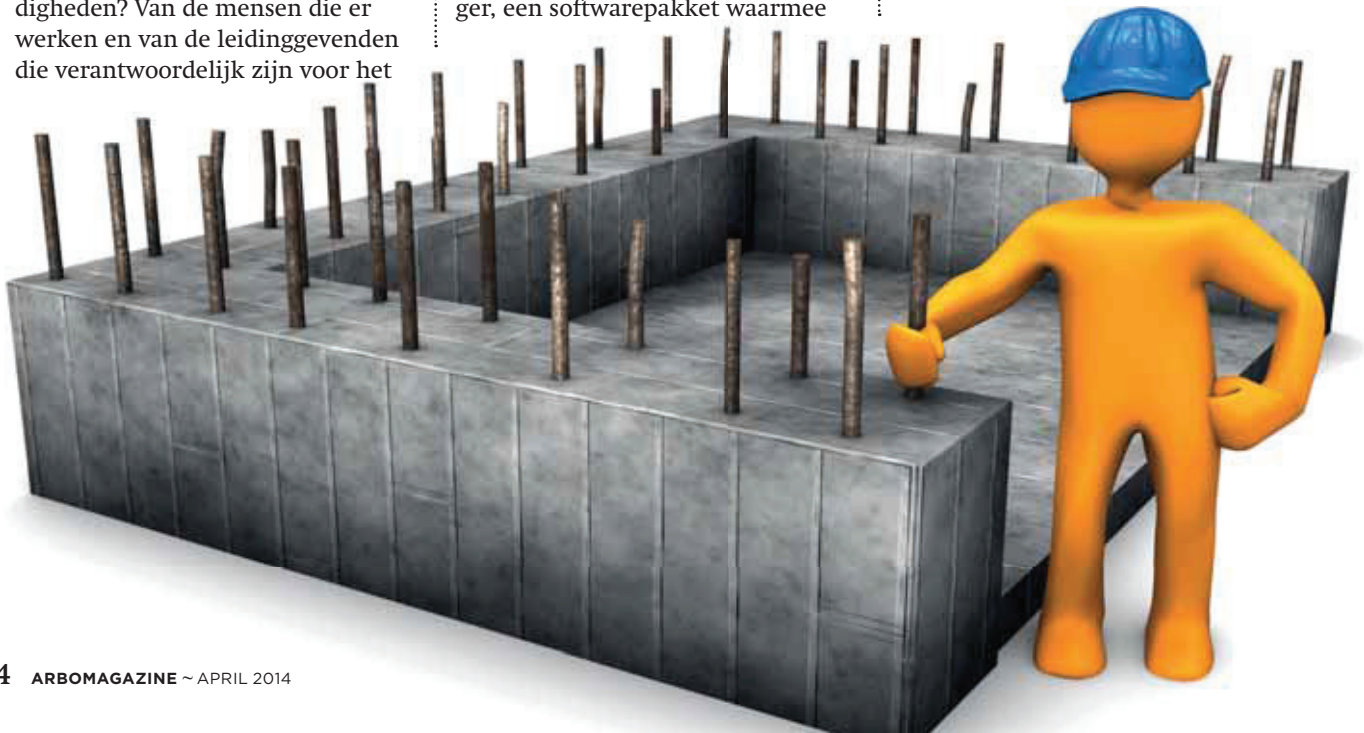
De afdeling is eigenaar van de RI&E en de arboprofessional biedt hulp

goed functioneren van de afdeling. Met andere woorden: de bewoners van het huis! Zij genieten van de arbeidsomstandigheden en zouden moeten profiteren van de RI&E. Geef hen dan ook het RI&E-instrument in handen zodat ze zelf kunnen bepalen hoe zij het willen hebben in hun huis. Als leiding en werknemers samen de RI&E langlopen, worden ze eigenaar van het resultaat. Ze bepalen zelf wat er in het plan van aanpak komt en gaan aan de slag. Dan moet het wel hun eigen RI&E zijn en blijven en niet door allerlei anderen worden bewerkt, getoetst en besproken. Hiervoor is bovendien een handzaam instrument nodig dat voldoende informatie biedt om te zorgen dat leiding en werknemers er goed mee uit de voeten kunnen. Een voorbeeld hiervan is de RI&E manager, een softwarepakket waarmee

KENNIS GENOEG IN DE BRANCHE-INSTRUMENTEN

Leidinggevenden zijn niet deskundig genoeg om de RI&E te maken? Wat betreft de inhoud: er zijn in Nederland veel RI&E instrumenten (gratis) beschikbaar waarmee je de RI&E op kunt stellen, ook als je geen deskundige bent. Die zijn meestal goed toegesneden op de branche, dus de punten die er echt toe doen worden zeker aan de orde gesteld (zie www.RI&E.nl). Bovendien bieden Arboportaal en de Arbocatalogi een schat aan informatie waar medewerkers en leiding mee verder kunnen.

de afdelingen zelf hun RI&E kunnen opstellen. Omdat dit in het systeem staat kunnen arboprofessionals en management meekijken. Dat biedt hen de zekerheid dat er gebeurt wat nodig is. Zo is het een omgekeerd proces: de afdeling is eigenaar van de RI&E en waar dit niet goed lukt biedt de arboprofessional hulp of stuurt het management bij.

Veel arboprofessionals zeggen dat dit niet werkt. De leiding wil dit niet, heeft er geen tijd voor, wil problemen verdoezelen of heeft er geen verstand van. Dat kan allemaal waar zijn. En de oorzaak hiervan is misschien wel dat de oude aanpak dit in de hand heeft gewerkt. Met de beste bedoelingen hebben arboprofessionals jarenlang de 'lijn ontzorgd', waardoor afdelingen en management nooit eigenaar zijn geworden van de RI&E. De RI&E bleef een lijst van zaken die niet in orde waren en waar ze mee aan de slag moesten.

Andere route

Een grote zorgorganisatie in Rotterdam koos enkele jaren geleden een andere route. Hier is de lijnmanager integraal verantwoordelijk en dus zorgt hij ook voor goede arbeidsomstandigheden. Daar hoort bij dat de leidinggevende van tijd tot tijd de RI&E ter hand neemt en kijkt wat er beter kan. Dat gaat in eerste aanleg

ONLINE INFORMATIE

Online is nog veel informatie te vinden. Bijvoorbeeld over Branche RI&E-instrumenten. Kijk op www.RIE.nl en www.arboportaal.nl.

ook niet met veel plezier, want de lijst is best lang. En de eerste RI&E is ook niet 'perfect'. Maar wat er wel gebeurt is dat de teammanager en de werknemers op een andere manier naar de afdeling kijken. Punten voor verbetering zien waar ze dag in dag uit aan voorbijgelopen zijn. Dit bewustzijn is duizendmaal meer

waard dan een doorwrochte en op alle punten perfecte RI&E. Er gebeurt namelijk wel echt iets in de verbetering. En er komen meer en andere vragen naar de arboprofessionaal. 'Hoe kunnen we dit oplossen?' Om van

knelpunt naar een oplossing te komen, is in het begin wel hulp nodig. Maar dat is wel leuker

werk dan RI&E-rapporten opstellen en vervolgens discussiëren of het rapport wel of niet klopt.

Weerstaan

En het vraagt wel discipline van de arboprofessionaal. Steeds weer wordt hij verleid om het over te nemen. Hij ziet de teammanager worstelen en de afgesproken termijnen niet halen. Hij heeft daar begrip voor en weet dat hij hem kan helpen. De arboprofessionaal wordt misschien zelfs geprikkeld om mee te helpen met 'jij hebt daar meer verstand van' en 'het gaat veel sneller als jij dat doet'. De kunst is om deze vleende woorden te weerstaan en de hulp even uit te stellen tot lijn en werknemers er zelf mee geworsteld hebben. Anders vervalt het weer in het oude rollenpatroon. Steeds terugkeren naar de vraag 'van wie is dit' zodat de eigenaar niet verandert. Coachende en vraaggestuurde ondersteuning bieden die er op gericht is om de eigenaar zelf de oplossing te laten formuleren. Vaak is namelijk de vraag van de manager niet op de inhoud gericht, maar op praktische bezwaren (dat kan hier toch niet) en daar gaat de arboprofessionaal niet over! Help hen de weg vinden naar 'dat kan hier wel', wat is er voor nodig? Weet de leidinggevende of werknemer het dan toch niet, dan stelt hij een gerichte vraag aan de arboprofessionaal. Die geeft niet direct het antwoord, maar wijst wel de weg om daar te komen. Daar word je toch blij van, van zo'n RI&E?

Mark Fleuren is procesbegeleider, adviseur en trainer bij De Goede Praktijk (www.degoedepraktijk.nl) en DEXIS Arbeid (www.dexisarbeid.nl). Hij is gespecialiseerd in het werkend krijgen van beleid in verzuim en arbo: 'Hoe krijg je wat je eigenlijk wilt bereiken'.

